

~~TAJNĚ~~

Výtisk č. 37

Počet listů: 6

Utajované přílohy: /

Ostatní přílohy: /

FEDERÁLNÍ

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

K č.j. 016.757/80-ZPO

Příloha 1

Informace o zasedání výboru ministrů zahraničních věcí
Varšavské smlouvy, Varšava, 19. - 20. října 1980

Ve dnech 19. a 20. října t.r. se konalo ve Varšavě pravidelné zasedání výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy. Na základě rozhodnutí květnového PPV VS ministři projednali otázky spojené s přípravou madridské schůzky představitelů států účastnících se konference o evropské bezpečnosti a spolupráci a se svoláním konference o vojenském uvolnění a odzbrojení. Na závěr zasedání bylo přijato komuniké.

V průběhu druhého dne jednání přijal ministry první tajemník ÚV PSDS s. Kania. Recepce na jejich počest uspořádal předseda rady ministrů PLR s. Pinkowski.

Přípravě a zajištění dobrého průběhu zasedání věnovala PLR velkou pozornost. Nepochybně i z vnitropolitických důvodů byla zainteresována na tom, aby na závěr jednání byl přijat dokument, který dosvědčuje, že šlo o normální pravidelné zasedání, které se zabývalo předem stanovenou problematikou, t.j. madridskou schůzkou a konferencí o vojenském uvolnění a odzbrojení. Tento přístup byl také všemi delegacemi dodržen, takže ani v přípravě závěrečného dokumentu, ani v průběhu samotného jednání se polské události neobjevily v žádné souvislosti.

Zasedání ve Varšavě zároveň polské straně umožnilo, aby mohla jasně a otevřeně zdůraznit základní principy vlastní zahraniční politiky, příslušnost k Varšavské smlouvě a RVHP, přátelství a spolupráci se SSSR a ostatními zeměmi socialistického společenství jako záruky mírové socialistické výstavby PLR.

PLR tuto příležitost využila. Ve vystoupení předsedy rady ministrů s. Pinkowského na slavnostní recepci byly tyto zásady jednoznačně potvrzeny. Jeho vystoupení spolu s odpovědí s. Mladenova, ministra zahraničních věcí BLR, otiskla v plném znění Trybuna Ludu. Také vystoupení ministra zahraničních věcí PLR

s. Czyrka na zasedání výboru odezveno zcela v tomto duchu.

Příprava závěrečného dokumentu i vlastní jednání výboru ministrů bylo opět poznamenáno známými specifickými postoji delegace RSR.

PLR ve spolupráci s druhými zeměmi připravila návrh závěrečného komuniké, který byl také všemi delegacemi /kromě RSR/ s některými dílčími formulačními připomínkami přijat jako dobrý základ jednání.

I když delegace RSR prohlásila, že návrh dokumentu v podstatě odpovídá obsahu jednání, předložila současně ke každé jeho části návrhy na provedení řady změn a doplňků, které do značné míry pozměnily původní text.

Hlavní rumunské požadavky a doplňky byly zaměřeny k následujícím otázkám:

1. Ultimativně požadovali, aby v závěrečném komuniké byla zcela jednoznačně vyjádřena podpora návrhu RSR, aby příští následná schůzka KBSE /po Madridu/ byla v Bukurešti. V případě neakceptování tohoto doplňku zpochybňovali vůbec smysl přijetí jakéhokoliv závěrečného dokumentu a v takovém případě navrhovali zveřejnění pouhé stručné tiskové zprávy o zasedání. Tato otázka zůstala otevřena až do posledního dne zasedání a byla údajně několikrát konzultována s N. Ceausescem. V konečném znění komuniké byla přijata kompromisní sovětská formulace, podmiňující souhlas se schůzkou v Bukurešti pozitivním průběhem a výsledky madridské schůzky.

2. Podobným způsobem požadovali z dokumentu vypustit nebo zásadně přeformulovat hodnocení současné mezinárodní situace. Podle jejich názoru navržený text neodpovídal skutečnosti, nedával úplný a objektivní obraz o probíhajících změnách a odpořoval politice RKS. Uváděli, že rumunská analýza této situace se v mnohém odlišuje, jak to již jasně řekl N. Ceausescu na květnovém zasedání PPV VS ve Varšavě. Jako "primitivní" odmítali připisovat vinu za zostření, horečné zbrojení, snahy o získání vojenské převahy atd. Pouze USA a NATO. V tomto smyslu dokonce odmítali použít textů z deklarace PPV VS ve Varšavě.

3. Požadovali, aby v dokumentu byly znovu souhrnně uvedeny principy závěrečného aktu a dále, aby všude tam, kde se definuje proces uvolňování napětí, byly vždy znovu zdůrazněny nutné podmínky pro jeho pokračování /nezávislost a suverenita národů, nevměšování do jejich vnitřních věcí, nepoužívání síly nebo hrozby silou, atd./. V důsledku toho se tyto pojmy objevují v několika částech komuniké.

4. Důrazně žádali vypustit pasáž, kritizující pokusy předurčit již před madridskou schůzkou konkrétní charakter usnesení, jež bude muset přijmout konference o vojenském uvolnění a odzbrojení /Rada NATO v Ankaře/, s tím, že se usnesení NATO pakládají smysly, které nemá.

Kromě těchto zásadních požadavků předložili řadu dalších doplňků a připomínek.

Díky velmi pružné a iniciativní činnosti zejména sovětské delegace se podařilo zformulovat kompromisní texty, které byly přijatelné pro všechny delegace.

Jednání samostatného výboru ministrů zahraničních věcí se orientovalo na otázky bezprostředně související s přípravou a průběhem hlavní madridské schůzky. V tomto smyslu potvrdilo platnost zásad, které jsou vyjádřeny ve varšavské deklaraci 23. V 8 i dohody o společném postupu a taktice na madridské schůzce, která byla dohodnuta na poradě náměstků ministrů zahraničních věcí států Varšavské smlouvy v červenci t.r. v Praze.

Zásady našeho společného postupu byly shrnuty ve vystoupení ministra zahraničních věcí SSSR A. A. Gromyka.

G. Gromyko zdůraznil, že základní linií pro Madrid zůstává varšavská deklarace. Hlavním cílem je dohodnout kroky k upevnění spolupráce a spolupráce v Evropě, což znamená především dosáhnout dohody o svolání konference o vojenském uvolnění a odzbrojení v Evropě. Bude třeba dosáhnout atmosféry věcného jednání a založit slovním cvičením v duchu psychologické války, jak se o to snažíme již v Bělehradě. O to budeme zjevně usilovat USA ve snaze umlčet SSSR a konfrontace při zneužití mýtu o tzv. sovětské invazi. Africko-asijskou i demagogie o lidských právech.

Těmito prostředky chtějí v podstatě zrevidovat politické výsledky Helsink.

Plnou podporu USA dává v tomto směru Velká Británie a dále jedna či dvě země NATO. Další spojenci USA, jako NSR, Itálie, Belgie a další, zjevně nejsou zainteresováni v konfrontaci a mají zájem na pokračování celoevropského procesu upevňování bezpečnosti a spolupráce. Spoléhat na to však nelze. S Francií, která je, jak se zdá, pozitivně nakloněna k Madridu, je třeba aktivně pracovat a využívat její pozici, i když i zde je třeba zachovat obezřetnost. Perspektiva konfrontace není v zájmu neutrálních zemí, i když v ideologických otázkách neutrálové s námi nejdou. Na podporu uvolňování jako jediné alternativy vystupuje veřejnost západní Evropy.

Pokud jde o konferenci o vojenském uvolnění a odzbrojení, vcelku nikdo proti této myšlence otevřeně nevystupuje. Ukazuje se však snaha NATO spojovat svolání této konference s nepřijatelnými předběžnými podmínkami. Členské státy Varšavské smlouvy budou zdůrazňovat možnost svolání této konference ve dvou etapách.

Otázky vojenského uvolnění nemají zastínit i další helsinská témata, vyplývající z interpretace Závěrečného akta jako celku. Nadále zůstávají aktuálními naše návrhy ze zasedání PPV VS ve Varšavě a porady náměstků ministrů zahraničních věcí v Praze.

Tvrdě a po zásluze budeme dávat odpor provokačním úsměvným o socialistických zemích, avšak ve snaze převést jednání do konstruktivních kolejí. Podpoříme iniciativu L. I. Brežněva, aby 1. srpen byl prohlášen za "Den Evropy".

Pokud jde o případnou účast ministrů v Madridu, potvrzují se naše dřívější stanoviska z varšavské deklarace.

V závěru s. Gromyko vyslovil několik poznámek k současným aktuálním mezinárodně politickým otázkám /k jednání SSSR - USA v Ženevě, k výsledkům voleb v NSR, k irácko-iránskému konfliktu a volbám v USA/.

S vystoupením s. Gromyka vyslovili plný souhlas ministři ostatních zemí, kromě RSR.

Ostré kritice byla podrobena politika pekingského vedení /ČSSR, NDR/. Zdůrazňoval se význam iniciativy L. I. Brežněva, která umožnila zahájení sovětsko-amerických rozhovorů o jaderných zbraních středního doletu, návrh socialistických zemí z 10. června t.r., předloženého na vídeňských jednáních o SOSV.

Ministr zahraničních věcí PLR Czyrek informoval o tom, že v průběhu svých nedávných kontaktů zejména na půdě OSN rozhodně poukazoval na neoprávněnost pokusů zasahovat do vnitřních věcí PLR. Projevilo se to např. v akci reakčních odborů USA, ve vystoupeních Strausse nebo v rozhodnutích Kongresu USA. Podobně budou vůči Západu vystupovat i na madridské schůzce.

Ministr zahraničních věcí NDR s. Fischer má navrhl, aby v přestávce madridské schůzky se uskutečnila v Berlíně porada náměstků ministrů zahraničních věcí ke zhodnocení první části schůzky o stanovení dalšího postupu. S tímto návrhem byl ve vystoupeních ostatních ministrů vysloven souhlas.

Ministr zahraničních věcí RSR Andrei vystoupil se známým odlišným ruským hodnocením současné mezinárodní situace. Další část vystoupení odezněla zcela konstruktivně a v záseď i v souladu se společnou linií.

x x x

Čelkové výsledky zasedání výboru ministrů ve Varšavě jsou podle prvních informací přijímány s velkým zájmem zejména ve státech západní Evropy. Znovu demonstrují pevné odhodlání států Varšavské smlouvy být důsledně cestou realizace ustanovení závěrečného akta, zvolňování mezinárodního napětí a jeho přenesení do vojenské oblasti, cestou upevňování mezinárodní bezpečnosti a spolupráce.

Přijaté komuniké /nehledě na nutné kompromisy vzhledem k rumunským postojům/ vytváří konkrétní základnu pro společný postup našich zemí na madridské schůzce i v přístupu k otázkám svolání konference o vojenském uvolnění a odzbrojení. Zároveň znova zdůrazňuje zájem států Varšavské smlouvy na pozitivním a konstruktivním průběhu a výsledcích madridské schůzky i jejich rozhodnou vůli dát důraznou odpověď na každý pokus o její zneužití proti našim zemím.

V Praze dne 24. října 1980